

Bilgen ÖZLÜK¹, Ayfer KARAASLAN²

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÜNİVERSİTE YAŞAMINA UYUMUNDA AKRAN DESTEĞİNİN ETKİSİ

Özet

Öğrenciler için zorlu bir süreç olan üniversite yaşamına uyumda akran desteği önemli bir etkidir. Araştırma Sağlık Bilimleri Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinde akran desteğinin üniversite yaşamına uyumuna etkisini değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Sağlık Bilimleri Fakültesi birinci sınıf hemşirelik, sağlık yönetimi, sosyal hizmet, beslenme ve diyetetik ve fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümlerinde öğrenim gören 274 öğrenciden oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında beş sorudan oluşan kişisel bilgi formu, “Akran Desteği Ölçeği” ve “Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde, sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, t testi, One-way Anova testi, korelasyon analizi ve regresyon analizi uygulanmıştır. Sağlık Bilimleri Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin akran desteği ve üniversite yaşamına uyumunun ortalamasının üzerinde olduğu bulunmuştur. Hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin, diğer bölümlerde öğrenim gören öğrencilere göre üniversite yaşamına uyum puanları daha yüksek bulunmuştur. Üniversite yaşamına uyum ile akran desteği arasında pozitif ilişki olduğu ve üniversite yaşamına uyum toplam varyansının % 20’sinin akran desteği ile açıklandığı belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: birinci sınıf üniversite öğrencisi, akran desteği, üniversite yaşamına uyum.

THE EFFECT OF PEER SUPPORT ON ADAPTATION TO UNIVERSITY LIFE IN FIRST YEAR STUDENTS OF THE FACULTY OF HEALTH SCIENCES

Abstract

Peer support is a significant influence on the university life a challenging process for students. This study was conducted in a descriptive way to investigate the effect of peer support on adaptation to university life in first year students of the faculty of health sciences. The study group consisted of 274 first year students in the departments of nursing, health management, social services, nutrition and dietetics, physiotherapy and rehabilitation at the

¹ Yrd. Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, bilgenozluk@gmail.com

² Araş. Gör., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, karaaslanayfer58@gmail.com

Faculty of Health Sciences. The personal information form consisting of five questions, “the Peer Support Scale” and “the Adaptation to University Life Scale” were used in collecting the data. Numbers, percentages, means, standard deviations, t-test, one-way ANOVA, correlation analysis and regression analysis were used in analyzing the data. It was found that the peer support and adaptation to university life levels of the first year students of the Faculty of Health Sciences were higher than the average. Adaptation to university life scores of nursing students were found higher than the students in other departments. It was determined that there is a positive relationship between adaptation to university life and peer support affected adaptation to university life and 20% of the total variance of the adaptation to university life was explained by peer support.

Keywords: first year university student, peer support, adaptation to university life.

GİRİŞ

Üniversiteler toplumların bilimsel, ekonomik, teknolojik, sosyal ve kültürel gelişmelerinde önemli rol oynamaktadır. Üniversite; toplumsal ve bireysel yaşam kalitesini iyileştirmek için mesleki becerileri sağlayan dinamik bir kurum olarak toplumsal katmanlar arasında geçiş sağlamaktadır (Scott, 2002). Üniversite yaşamı, hem akademik hem yönetsel hem de insan ilişkilerini içine alan geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu yaşam alanlarından akademik boyutun temel girdisi öğrencidir. Türkiye’de öğrenciler, zorlu bir yarıştan geçerek, üniversitede öğrenim görmeye hak kazanmaktadır (Şahin ve ark., 2011).

Türkiye’de üniversite öğrencileri öğrenim gördükleri bölümü/programı çeşitli nedenlerle tercih etmektedir. Üniversiteye girmenin güçlüğünden ötürü öğrencilerin önemli bir kısmı açıkta kalmamak, bir meslek edinmek, yaşamını güvenceye almak için gerçekten ilgi duydukları bölümleri tercih etmek yerine, daha az ilgi duydukları ya da hiç ilgi duymadıkları bölümleri tercih etmek zorunda kalmaktadır. Bununla birlikte üniversite öğrencilerinin üniversiteden çeşitli düzeylerde eğitsel (akademik), sosyal, kültürel, sportif vb. beklentileri vardır. Üniversite öğrencilerinin beklentilerine uygun ve amaçlarını karşılayan nitelikli bir eğitim sürecinden geçerek mezun olmaları, aynı zamanda toplumun gereksinim ve beklentilerinin karşılanmasına da hizmet etmektedir (Şahin ve ark., 2011).

Üniversite dönemi, üniversite öğrencileri için gelişimsel olarak kimlik ve bağımsızlık kazanma çabalarına devam edilen, üniversite yaşamının beraberinde getirdiği sorunlarla mücadele edilmeye çalışılan kritik bir dönemdir (Rickwood ve ark., 2005). Üniversitede geçirilen yıllar, öğrencilerin eğitimsel, sosyal ve kişisel yaşamlarında önemli değişimler oluşturan yıllardır. Üniversite öğrencilerinin büyük bir kısmı ailelerinden ayrı olarak farklı bir şehirde öğrenimlerini sürdürmek durumunda kaldıklarından dolayı yeni bir çevrede tanımadığı bireylerle ilişki kurma ve geliştirme, barınma sorunları, ekonomik zorluklar, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılama, toplumsal baskılar, akademik sorunlar, aileyle ilgili sorunlar, sigara/madde kullanımı sorunları ve gençliğin kendine özgü genel sorunları gibi birçok sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır (Sevinç ve Gizir, 2014; Şahin ve ark., 2009; Topkaya ve Meydan, 2013).

Ülkemiz eğitim sisteminde üniversiteye başlamak, hem gençler, hem aileler hem de eğitim kurumları için oldukça önemli bir dönüm noktası olarak tanımlanmaktadır. Bu başlangıç özellikle ergenlikten yetişkinliğe geçiş arasındaki "ilk yetişkinlik" evresine denk düşmektedir. Bu evre, bireylerin ne ergen ne de tam bir yetişkin rol ve sorumluluklarına sahip oldukları özel bir dönemi

ifade etmektedir (Mercan ve Yıldız, 2011). Üniversite yaşamı gençler için yeni bir başlangıç dönemidir. Üniversite yaşantısının akademik, kişisel ve sosyal açılardan getireceği değişiklikler ve bu değişikliklerle baş edebilme yeteneğini kazanmak bu sürecin rahat geçirilmesinde kolaylık sağlayacaktır. Üniversite yaşantısı bir geçiş dönemidir. Bu dönemde değişecek özellikleri fark etmek uyum sürecinin ilk adımınıdır. İnsan yaşamındaki her değişiklik uyum sürecini beraberinde getirir. Uyum sürecini başarıyla tamamlayanlar sosyal ilişkilerinde açık, içten, dürüst, güvenilir ve yüzeysel olmayan ilişkiler kurabilen, kendi yaşamı üstünde kontrol sahibi olabilen, yaşanan duyguların farkında olan ve olumsuz da olsalar bunları açık ama ilişkileri bozmayacak şekilde ifade edebilen kişilerdir (Erdoğan ve ark., 2005). Üniversite yaşamına uyum çok boyutlu düşünülmekte, genel olarak üniversite ortamına yönelik adapte olabilme durumu ‘üniversite ortamına uyum’; karşılaşılan olaylar karşısında yaşanan duygusal durumu ‘duygusal uyum’; bireyin kendilik kavramı paralelinde kendini kabul ve benlik saygısına ilişkin durumu ‘kişisel uyum’; arkadaş ilişkilerinin çeşitli yönlerindeki durumu ‘sosyal uyum’; karşı cinsle ilişkilerdeki durumu karşı cinsle ilişkiler; ders ve çalışma koşullarıyla ilgili durumu ‘akademik uyum’ olarak tanımlanmaktadır (Aladağ ve ark., 2003).

Öğrencilerin üniversitelerle uyumu, hem öğrenci hem de üniversite açısından birçok yarar sağlamaktadır. Çünkü öğrencilerin sosyal yaşamları ve eğitim-öğretim deneyimlerini bir bütün olarak algılaması, onların hem eğitim öğretim etkinliklerinden en yüksek düzeyde yarar sağlamasına hem de sosyal etkinlikler yoluyla kendi sosyal becerilerini geliştirmelerine yardım edecektir (Aypay ve ark., 2009). Bazı öğrenciler duygusal ve sosyal özelliklerinden dolayı üniversite ortamına rahatlıkla uyum sağlarken; bazıları da yetişkin yaşamına özgü kendisinden beklenen akademik ve sosyal rolleri yerine getirmekte zorlanarak üniversite ortamına uyum sağlamada güçlük yaşamaktadır (Karahan ve ark., 2005). Yau, Sun ve Cheng (2012) tarafından yapılan çalışmada, sosyal uyumun akademik başarıyı etkilediği saptanmıştır. Bülbül ve Güvendir (2014)’in “Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Yükseköğretim Yaşamına Uyum Düzeylerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmasında; üniversitenin ilk yılında, yükseköğretime amaç bağlılıkları düşük olarak gelen, üniversite öncesi iyi bir eğitim almadığını düşünen, üniversiteye girişi yaş olarak erteleyen, üniversite öğrenimine devam etmekten memnun olmayan, ailesinin yanında kalmayan, ailede tek çocuk olan, Anadolu lisesi mezunu olan ve erkek öğrencilerin yükseköğretim yaşamına uyum düzeylerinin düşük olduğunu ortaya koymuştur. Karahan ve ark.’nın (2005) çalışmasında aktif olarak sosyo-kültürel etkinliklere katılan öğrencilerin akademik, sosyal, duygusal, kişisel, karşı cinsle ilişkiler ve üniversite ortamına uyum düzeylerinin, katılmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin büyük çoğunluğu (%78) ilk uygulama alanlarında uyum güçlüğü yaşadıklarını ifade etmişlerdir (Cimete, 1998). Özkan ve Yılmaz’ın (2010) “Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum Durumları (Bandırma Örneği)” başlıklı çalışmasında, anne babasının eğitim düzeyi düşük olan öğrencilerin, okudukları bölümü kendi istekleri dışında seçen ve üniversite yaşamını sevmeyen öğrencilerin, karşı cinsle ilişkilerde zorlanan ve kültürel etkinliklere katılmada zorluk yaşayan öğrencilerin uyum sorunu yaşayabileceği sonuç olarak üniversite öğrencilerinin üniversiteye uyum sorunu yaşadığına ulaşılmıştır.

Öğrencilerin üniversiteye uyumlarını artırmak için onlara bu süreçte destek vermek oldukça önemli görülmektedir (Aladağ, 2009). Bire bir yardım/ rehberlik, grup liderliği, yol göstericilik, ders yardımı, arabuluculuk, oryantasyon şeklinde çeşitleri olan akran desteği okullarda önem kazanmış durumdadır (Kaymak, 2008). Akran; yaşları aynı ya da yakın olan,

benzer yaşantı, yaşam tarzı, değer paylaşan bireylere denir (Kaymak, 2008). Akran desteği, ilkokuldan üniversiteye kadar bütün öğretim kademelerinde, hastanelerde ve çeşitli kurumlarda benimsenen en popüler müdahalelerden birisidir (Bayraktar, 2007). Bu nedenle aynı yaş grubundaki bireylerin akran grubuna ilişkin etkileşimlerinde daha doğru ve geçerli bilgiler elde edebilmek için, öğrencilerin akran desteğine ilişkin davranışlarının kültürlerine uygun geçerli ve güvenilir araçlarla değerlendirilmesi gerekmektedir (Kaymak, 2008).

Akran grubunun birbirleriyle etkileşim gücü sağlık eğitimine yeni başlayan hemşirelik öğrencilerinin teorik dersler ve klinik uygulamada oryantasyona ilişkin problemlerinin aşılmasında, öğrenmelerini kolaylaştırmada, bireysel ya da gruplar arası çözümlenemedikleri çatışmaların giderilmesinde kullanılabilir. Akran desteği ile bir öğrencinin yardım becerilerini kullanarak diğer öğrencilere, bazen de yetişkinlere yardımcı olması hedeflenir (Çalışkan ve Çınar, 2010).

Üniversiteye yeni başlayan gençlerden; karşı cinsle ilişkilerin şekillenmesi, yarı zamanlı ya da tam zamanlı iş deneyiminin başlaması gibi birçok yeni durumun üstesinden gelmesi beklenmektedir. Gençlerden ilk beklenti ise; okula ve eğitim sistemine ilişkin akademik uyumu sağlamalarıdır (Mercan ve Yıldız, 2011). Üniversiteye uyum, öğrencilerin akademik ve sosyal gelecekleri, bireysel mutlulukları ve psikolojik sağlıkları açısından önemlidir (Karahan ve ark., 2005). Özellikle, üniversite öğreniminin birinci yılında öğrencilerin daha önce deneyimlemedikleri çeşitli yaşantılarla karşılaştıkları göz önünde bulundurulduğunda, bilgileriyle, becerileriyle ve deneyimleriyle onlara yardımcı olabilecek üst sınıf öğrencilerden destek alınması, bu zorlu geçiş sürecinin daha kolay tamamlanabilmesine olanak sağlayacaktır. Dolayısıyla birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum sürecinde akran gruplarının desteğinin alınması oldukça önemli olmaktadır. (Sevinç ve Gizir, 2014).

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Konya ilinde bulunan Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi; hemşirelik, sağlık yönetimi, sosyal hizmet, beslenme ve diyetetik, fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümlerinde öğrenim gören 340 birinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden ve anket formunu tam olarak dolduran 274 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri 23 Mayıs 2016 – 3 Haziran 2016 tarihleri arasında toplanmıştır. Veriler katılımcıların özelliklerinin yer aldığı beş soruluk sosyo-demografik bilgi formu, hemşirelik öğrencilerinin birbirleriyle yardımlaşma durumunu ölçmek amacıyla Chien-Lin Kuo ve ark. tarafından 2007 yılında geliştirilen ve Türkçe geçerlik ve güvenilirliği Çalışkan ve Çınar tarafından 2012 yılında yapılan Akran Desteği Ölçeği ve üniversite öğrencilerinin üniversiteye uyumlarını kişisel, sosyal ve akademik boyutları ile ölçmek amacıyla, Aslan tarafından 2015 yılında geliştirilen Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeklerin genel toplam puanlarının yüksek olması, akran desteğinin ve üniversite yaşamına uyum düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS.20 paket yazılımı ile analiz edilmiştir. Veriler % 95 güven aralığı içinde ve anlamlılık $p < 0.05$ düzeyinde değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama, ANOVA, Pearson korelasyon analizi ve regresyon analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmanın yapıldığı kurumdan yazılı izin ve Meram Tıp Fakültesi Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı alınmıştır. Katılımcıların sözel izinleri ve araştırmada kullanılan ölçeklerin, Türkçe geçerlik güvenirlik çalışmasını yapan yazarlarından kullanım izni alınmıştır.

BULGULAR

Tablo 1'de öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinin olduğu bulgular yer almaktadır. Araştırmaya katılanların % 75.2'si bayan, %24.8'i erkek, %70.1'i 19 yaş ve altı yaş grubunda, %37.2'si hemşirelik, %19.7'si beslenme ve diyetetik, %16.8'si Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon, %13.5'i Sosyal Hizmetler ve %12.8'si Sağlık Yönetimi bölümünde öğrenim görmekte, %59.1'i burs alırken, %40.9'u burs almamakta ve %72.3'ü yurttan kalırken, %14.2'si ailesinin yanında kalmaktadır.

Tablo 1: Katılımcılara İlişkin Sosyo-Demografik Özellikler (N:274)

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	206	75.2
	Erkek	68	24.8
Yaş	19 yaş ≤	192	70.1
	20 yaş ≥	82	29.9
Bölüm	Hemşirelik	102	37.2
	Sağlık Yönetimi	35	12.8
	Sosyal Hizmetler	37	13.5
	Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	45	16.8
	Beslenme ve Diyetetik	54	19.7
Burs Alma Durumu	Evet	112	40.9
	Hayır	162	59.1
İkamet Yeri	Aile	39	14.2
	Akraba	6	2.2
	Arkadaş	31	11.3
	Yurt	198	72.3

Tablo 2'de öğrencilerin üniversiteye başladıklarında en çok karşılaştıkları sorunlar sıralandığında; ilk sırada derslerle ilgili sorunlar yaşandığı (%41.6), ikinci olarak sosyo-kültürel sorunlar, üçüncü sırada ekonomik sorunların yer aldığı saptanmıştır. %35.4 ile arkadaşlarla ilgili sorunlar, % 12 ile barınma sorunları, %11.7 ile kayıt ve bürokratik işlemlerle ilgili sorunlar, %7.3 ile öğretim elemanlarıyla ilgili sorunlar sıralanmaktadır.

Tablo 2: Öğrencilerin Üniversiteye Başladıklarında En Çok Yaşadıkları Sorunlar

Yaşanılan Sorunlar	n	%
Ekonomik sorunlar	103	37.6
Kayıt ve bürokratik sorunlar	32	11.7
Derslerle ilgili sorunlar	114	41.6
Barınma sorunları	33	12.0
Arkadaşlarla sorunlar	97	35.4
Öğretim elemanlarıyla sorunlar	20	7.3
Sosyo-kültürel sorunlar	106	38.7

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Öğrencilerin üniversite yaşamına uyum alt boyut ve toplam ölçekten aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde; alt boyut puan ortalamalarının 66.16±16.00 ile 80.11±11.45 arasında toplam ölçek puan ortalamasının ise 216.78±32.15 olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin akran desteği alt boyut ve toplam ölçekten aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde; alt boyut puan ortalamalarının 10.57±2.83 ile 25.26±5.68 arasında toplam ölçek puan ortalamasının ise 47.24±10.27 olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3: Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği ve Akran Desteği Ölçeği alt boyut ve toplam puan ortalamaları

Ölçekler ve Ölçek Alt Boyutları	$\bar{X} \pm Ss$	Min	Max	
Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği	Kişisel uyum	66.16±16.00	20	97
	Akademik uyum	70.51±13.94	21	100
	Sosyal uyum	80.11±11.45		100
	Toplam Puan	216.78±32.15	32	289
Akran Desteği Ölçeği		25.26±5.68	9	36
	Fiziksel destek			
	Akademik destek	11.41±2.92	4	16
	Duygusal destek	10.57±2.83	4	16
	Toplam Puan	47.24±10.27	17	68

Sağlık Bilimleri Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum ve alt boyutlarının sosyo-demografik özelliklere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda üniversite yaşamına uyum ölçeği ve alt boyutları ile sadece öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümleri arasında anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm ile üniversite yaşamına uyumları arasında farkın olup olmadığı incelendiğinde, kişisel uyum ve sosyal uyum ölçek alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı ($p < .05$) bir farkın olduğu görülmüştür. Gruplararası yapılan

karşılaştırmada bu farklılığın, kişisel uyum ve sosyal uyum alt boyutlarında hemşirelik bölümü öğrencilerinden kaynaklandığı belirlenmiştir. Kişisel uyum alt boyutunda hemşirelik bölümü öğrencilerinin puanı, sağlık yönetimi ve beslenme ve diyetetik bölümünde okuyan öğrencilerden, sosyal uyum alt boyutunda ise sağlık yönetimi ve sosyal hizmet bölümünde öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Üniversite yaşamına uyum ölçeği toplam puanında ise hemşirelik bölümü öğrencilerinin puanının sağlık yönetimi ve fizyoterapi bölümlerinden daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 4).

Tablo 4: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Bölümün Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği ve Ölçek Alt Boyutlara Göre ANOVA Sonuçları

Bölümler	n	Kişisel uyum $\bar{x} \pm Ss$	Akademik Uyum $\bar{x} \pm Ss$	Sosyal Uyum $\bar{x} \pm Ss$	Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği $\bar{x} \pm Ss$
Hemşirelik ^a	102	71.26±14.34	70.91±14.65	83,65±10,76	225,82±31,59
Sağlık Yönetimi ^b	35	58.46±17.38	67.43±13.11	76,34±12,19	202,23±32,84
Sosyal Hizmet ^c	37	66.00±15.97	70.16±14.34	76,37±12,13	212,54±30,20
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon ^d	46	61.20±15.31	68.30±12.55	78,35±10,71	207,85±29,66
Beslenme ve Diyetetik ^e	54	66.63±15.70	74.87±13.57	80,17±10,80	221,67±31,06
F		6.393	1.944	4,945	5,636
P		.000***	.103	.001**	.000***
Anlamlı Fark (Scheffe)		a>b,e		a>b,c	a>b,d

* p<.05; ** p<.001; *** p<.000

Sağlık Bilimleri Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin akran desteği ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarının sosyo-demografik özelliklere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda akran desteği ölçeği ve alt boyutları ile sadece öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümleri arasında anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm ile akran desteği arasında farkın olup olmadığı incelendiğinde; akran desteği ölçeği ve ölçek alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı (p<.05) bir farkın olduğu görülmüştür. Gruplararası yapılan karşılaştırmada bu farklılığın akran desteği toplam ölçekte, fiziksel destek ve akademik destek alt boyutlarında fizik tedavi ve rehabilitasyon

bölümü öğrencilerinden kaynaklandığı belirlenmiştir. Akran desteği ölçeği ve fiziksel ve akademik destek alt boyutunda fizik tedavi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin puanı, sağlık yönetimi ve sosyal hizmet bölümünde okuyan öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Duygusal destek alt boyut puanında ise beslenme ve diyetetik bölümü öğrencilerinin puanının sağlık yönetimi ve sosyal hizmet bölümlerinden daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 5).

Tablo 5: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Bölümün Akran Desteği Ölçeği ve Ölçek Alt Boyutlara Göre ANOVA Sonuçları

Bölümler	n	Fiziksel Destek $\bar{x} \pm Ss$	Akademik Destek $\bar{x} \pm Ss$	Duygusal Destek $\bar{x} \pm Ss$	Akran Desteği Ölçeği $\bar{x} \pm Ss$
Hemşirelik ^a	102	26.93±5.39	11.53±2.61	11,17±2,93	46,63±9,92
Sağlık Yönetimi ^b	35	21.40±6.48	9.86±3.46	9,03±3,01	40,29±11,94
Sosyal Hizmet ^c	37	22.70±6.07	10.65±3.13	9,57±2,78	42,92±10,56
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon ^d	46	27.41±3.72	11.61±2.31	11,43±2,13	50,46±7,13
Beslenme ve Diyetetik ^e	54	24.52±4.80	12.56±2.92	10,41±2,54	47,78±8,97
F		11.509	5.634	6,457	9,129
P		.000***	.000***	.000***	.000***
Anlamlı Fark (Scheffe)		d>b,c	d>b,c	e>b,c	d>b,c

*p<.05; **p<.001; ***p<.000

Tablo 6’da Sağlık Bilimleri Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri ile akran desteği ölçeği ve üniversite yaşamına uyum ölçeği toplam puan ortalamalarında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda anlamlı bir fark görülmemiştir.

Tablo 6: Öğrencilerin Sosyo-demografik Özellikleri ile Akran Desteği Ölçeği ve Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği’nin t testi Sonuçları

Akran Desteği Ölçeği	$\bar{x} \pm Ss$	t	p	
Yaş	19 yaş ≤	47,82±9,85	1,41	,158
Cinsi	20 yaş ≥	45,90±11,14	1,82	,071
	Bayan	47,96±9,68		
Yet	Erkek	45,09±11,69	-1,13	,260
	Evet	46,40±11,19		

	Hayır	47,83±9,57		
Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği				
Yaş	19 yaş ≤	219,02±31,07	1,77	,078
	20 yaş ≥	211,54±34,18		
Cinsiyet	Bayan	217,39±32,37	,547	,585
	Erkek	214,93±31,62		
Burs	Evet	216,27±32,05	-,218	,828
	Hayır	217,13±32,31		

* p<.05; ** p<.001; *** p<.000

Öğrencilerin üniversite yaşamına uyumu ile akran desteği ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r=0.457$) anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca Akran Desteği Ölçeği alt boyutlarından fiziksel yardım ile akademik yardım ($r= 0.670$), duygusal yardım ($r= 0.763$) ve ölçek toplam puanları ($r=0.955$) arasında pozitif yönde ileri düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur (Tablo 7).

Tablo 7: Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği ile Akran Desteği Ölçeği Alt Boyut ve Toplam Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi

	ÜYÜÖ Toplam	Fiziksel Yardım	Akademik Yardım	Duygusal Yardım
Üniversite Yaşamına Uyum Toplam				
Fiziksel Yardım	.438**			
Akademik Yardım	.362**	.670**		
Duygusal Yardım	.402**	.763**	.585**	
Akran Desteği Toplam	.457**	.955**	.817**	.865**

* p<.05; ** p<.001; *** p<.000

Tablo 8’de Hemşirelik öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumuna akran desteğinin etkili olduğu, $R^2=.208$. $F=71.61$. $p<.001$ görülmektedir. Buna göre akran desteğindeki bir birimlik artış, öğrencilerin kişilerarası problem çözme özellikleri üzerinde .457 birimlik bir artışa yol açmaktadır. Akran desteği öğrencilerin üniversite yaşamına uyum özelliklerini %20.8 oranında açıklamaktadır.

Tablo 8: Akran Desteği Ölçeği ile Üniversite Yaşamına Uyum Arasındaki Farklılıkların Regresyon Analizi ile İncelenmesi

Model	B	Std. Hata	β	t	P
Sabit değer	149.267	8.162	-	18.287	.000***
Akran desteği	1.429	.169	.457	8.464	.000***

Bağımlı değişken: Üniversite Yaşamına Uyum

R: .457   R²: .208   F: 71.631   P<.001

*p<.05; **p<.001; ***p<.000

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışma sağlık bilimleri fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye hayatına uyum düzeylerinde akran desteğinin etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Üniversite öğreniminin özellikle ilk yılını öğrencilerin yaşadıkları sorunlardan dolayı uyum sürecinin en zorlu dönemidir (Aktaş, 1997; Al-Mahrooqi ve ark., 2015; Dyson ve Renk, 2006; Mercan ve Yıldız, 2011; Mudhovozi, 2012; Wang ve ark., 2006). Öğrencilerin üniversiteye başladıklarında en çok karşılaştıkları sorunlar sıralandığında; ilk sırada % 41.6 ile derslerle ilgili sorunlar, ikinci olarak %38,7 ile sosyo-kültürel sorunlar ve üçüncü sırada %37.6 ile ekonomik sorunların yer aldığı belirlenmiştir. Benzer şekilde eğitim fakültesi öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumlarının değerlendirildiği çalışmada; öğrencilerin %32,9'unun derslerle ilgili zorluklarla karşılaştığı saptanmıştır. Aynı şekilde öğrencilerin %55,3'lük kısmının yaşadıkları ekonomik sıkıntılardan dolayı sosyal ve kültürel etkinliklere katılmada sorun yaşadıkları saptanmıştır (Erdoğan ve ark., 2005). Özkan ve Yılmaz (2015)'in çalışmasında; öğrencilerin %40,9'unun sosyal ve kültürel etkinliklere katılmada sorunlar yaşadığı bulgusu çalışma bulgusunu destekler niteliktedir. İlk yıllarda bazı uyum problemleri yaşayan gençler anti-sosyal türden davranışlara yönelebilecekleri gibi, kendi içlerine kapanma veya okulu bırakma gibi davranışlara yönelebilmektedirler (Aktaş, 1997). Mercan ve Yıldız (2011)'in eğitim fakültesi öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumunu incelediği çalışmasında; üniversiteye başladıklarında en çok sorun yaşadıkları alanların sırasıyla ekonomik sorunlar, kayıt ve bürokratik işler, derslerle ilgili sorunlar olduğu belirtilmiştir.

Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği toplam puan ortalamaları 216,78±32,15 olarak saptanmıştır. Ölçekten elde edilebilecek en düşük puanın 132, en yüksek puanın 289 olduğu göz önünde bulundurulduğunda; öğrencilerin üniversite yaşamına uyum düzeylerinin ortalamanın üzerinde olduğu saptanmıştır. Üniversite yaşamına uyum toplam ölçek ve alt boyutları ile öğrencilerin kişisel özellikleri arasındaki ilişki incelendiğinde; öğrencilerin bölümleri ile üniversite yaşamına uyum toplam ölçek, kişisel uyum ve sosyal uyum alt boyutları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (p<0,05). Sağlık Bilimleri Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum ortalaması puanının diğer bölümlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Üniversite birinci sınıf öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada öğrencilerin üniversiteye uyumda zorluk yaşadığı saptanmıştır (Karahana ve ark., 2005). Özkan ve Yılmaz (2010)'ın araştırma grubunun % 21,6'sını hemşirelik öğrencilerinin oluşturduğu

üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumlarını incelediği çalışmada; üniversite öğrencilerinin uyum sorunu yaşadıkları saptanmıştır.

Akran Desteği Ölçeği puan ortalamaları $47,24 \pm 10,27$ olarak saptanmıştır. Ölçekten elde edilebilecek en düşük puanın 17, en yüksek puanın 68 olduğu göz önünde bulundurulduğunda; öğrencilerin akran desteği düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğu saptanmıştır. En yüksek puan fiziksel yardım alt boyutuna aittir. Akademik ve duygusal yardım alt boyutlarının puanları birbirlerine yakındır. Benzer şekilde Çalışkan ve Çınar (2010)'ın çalışmasında öğrencilerin akran desteği ortalaması yüksek ve en yüksek puanın fiziksel yardım alt boyutuna ait olduğu saptanmıştır. Bayrak ve Bülbül (2013)'ün meslek yüksekokulu öğrencileriyle yapmış oldukları çalışmada; öğrencilerin akran grubu ilişkisi ortalamasının yüksek olduğu belirlenmiştir.

Üniversite yaşamına uyum ölçeğinin, akran desteği alt boyutları ile pozitif yönde korelasyonu olduğu saptanmıştır. Regresyon analizi sonucunda üniversite yaşamına uyuma ilişkin toplam varyansın %20'sinin akran desteği ile açıklandığı saptanmıştır. Üniversite yaşamına uyum ile akran desteği arasında % 45.7 düzeyinde pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Literatürde birçok araştırma çalışma bulgusunu destekler niteliktedir. Birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum sürecinde akran gruplarının desteğinin alınması oldukça önemli olmaktadır. Akran desteği ile bu zorlu geçiş sürecinin daha kolay tamamlanabilmesine olanak sağlanacaktır. Akranlarla kurulan olumlu ilişkiler, bireyin kendini duygusal yönden iyi hissetmesine neden olmakta ve uyumu güçlendirmektedir. Akran gruplarıyla kurulan sağlıklı ilişkilerin öğrencilerin üniversite yaşamına uyumlarında önemli etkisi olduğu vurgulanmaktadır (Pitmann ve Richmond, 2008). Aladağ (2009) üniversiteye yeni başlayan öğrencilere yönelik uyguladığı akran rehberliği programının öğrencilerin üniversiteye uyumlarını kolaylaştırdığını rapor etmiştir.

Genel olarak bakıldığında akran desteği arttıkça üniversite yaşamına uyumun da arttığı ve bu bulgunun anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu çalışma sonucunda, akran desteği üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin üniversite hayatına uyumunu %20 oranında yordamaktadır. Yapılacak başka çalışmalarla üniversiteye uyumda etkili olacak diğer faktörlerin de belirlenmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Aktaş, Y. (1997). Üniversite Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin İncelenmesi: Uzunlamasına Bir Çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 107-110.
- Aladağ, M. (2009). Üniversiteye Uyum Konusunda Yürütülen Akran Danışmanlığı Programının Değerlendirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (31), 12-22.
- Al- Mahrooqi, R., Denman, C., Ateeq, B.A.A. (2015). Issues in English Education in the Arab World. R. Al-Mahrooqi, Christopher Denman (Ed.), *Adaptation and first year university students in the Sultanate of Oman* (s. 60-82). Cambridge Scholars.
- Aslan, S. (2015). Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30 (4), 132-145.
- Bayrak, Ö.A., Bülbül, T. (2013). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Yükseköğretim Yaşamına Uyum Düzeylerinin Çeşitli Değişenlere Göre İncelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 3 (2), 6-20.

- Çalışkan, T., Çınar, S. (2012). Akran Desteği: Geçerlik, Güvenirlik Çalışması. *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2 (1), 1-7.
- Dyson, R., Renk, K. (2006). Freshmen Adaptation to University Life: Depressive Symptoms, Stress and Coping. *Journal of Clinical Psychology*, 62 (10), 1231-1244.
- Erdoğan, S., Şanlı, H.S., Bekir, H.Ş. (2005). Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Üniversite Yaşamlarına Uyum Durumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13 (2), 479-496.
- Gardner, F., Johnson, A., Yudkin, P., Bowler, U., Hockley, C., Mutch, L., et al. (2004). Behavioral and Emotional Adjustment of Teenagers in Mainstream School Who Were Born Before 29 Weeks' Gestation. *Peidiatrics*, 114 (3), 676-682.
- Karahan, F., Sardoğan, M.E., Özkamalı, E., Dicle, A.N. (2005). Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Üniversiteye Uyum Düzeylerinin Sosyokültürel Etkinlikler Açısından İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30 (2), 63-71.
- Kaymak, D.A. (2008). Üniversite Danışmanlığında Akran Desteği: Bir Bölüm Akranlığı Projesi Uygulaması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 22-29.
- Kou, C.L., Turton, M.A., Lee-Hsieh, J., Tseng, H. F., & Hsu, C.L. (2007). Measuring Peer Caring Behaviors of Nursing Students: Scale Development. *International Journal of Nursing Studies*, 44, 105-114.
- Mercan, Ç.S., Yıldız, S.A. (2011). Eğitim Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Üniversiteye Uyum Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 135-154.
- Mudhovozi, P. (2012). Social and Academic Adjustment of First Year University Students. *J Soc Sci*, 33 (2), 251-259.
- Özkan, S., Yılmaz, E. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum Durumları (Bandırma örneği). *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 13 (5), 153-171.
- Pittman, L.D., Richmond, A. (2008). University Belonging, Friendship Quality and Psychological Adjustment during the Transition to College. *The Journal of Experimental Education*, 76 (4), 343-361.
- Rickwood, D., Deane, F.P., Wilson, C.J., Ciarrochi, J. (2005). Young People's Help Seeking for Mental Health Problems. *Australian e-Journal for Advancement of Mental Health*, 4 (2), 1-34.
- Sevinç, S., Gizir, C.A. (2014). Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Bakış Açılarında Üniversiteye Uyumu Olumsuz Etkileyen Faktörler (Mersin Üniversitesi Örneği). *Kurum ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14 (4), 1285-1308.
- Şahin, İ., Fırat, N.Ş., Zoraloğlu, Y.R., Açıkgöz, K. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Sorunları. *New World Sciences Academy*, 4 (4), 1436-1449.
- Topkaya, N., Meydan, B. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Problem Yaşadıkları Alanlar, Yardım Kaynakları Ve Psikolojik Yardım Alma Niyetleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 25-37.

Wang, A., Chen, L., Zhao, Bo., Xu, Yan. (2006). First Year Students' Psychological and Behavior Adaptation to College: The Role of Coping Strategies and Social Support. *US-China Education Review*, 5 (3), 51-57.

EXTENDED ABSTRACT

Adaptation to university life is a difficult process for students. In Turkey, university students prefer their department / program they study for various reasons. Because of the difficulty of entering the university, significant proportion of students have to choose departments that they are less interested in or are not interested in to not to be jobless, to get job, to assure their life instead of choosing the departments they are really interested in. In addition to this, the university students have an expectation at various levels from the university such as educational (academic), social, cultural, sports and so on. Graduation of the university students by passing through a qualified education process that meets their expectations and aims can serve to meet the needs and expectations of the society at the same time.

In order to improve the students' adaptation to the university, supporting them in this process is seen highly important. Peer support has gained significance in school in the forms of one on one help / counseling, group leadership, guidance, help with courses, mediation and orientation. Peers are individuals who are of the same or a similar age who share a similar experience, lifestyle, value. For this reason, in order to obtain more accurate and valid information about the peer group interaction of the individuals in the same age group, the behaviors of students related with peer support should be assessed with valid and reliable tools that are appropriate to their culture.

The peer group's interaction with each other can be used to overcome problems related to orientation in theoretical lectures and clinical practice, to facilitate their learning, to resolve conflicts that cannot be solved individually or between groups, among nursing students who recently starting health. In peer support, students are expected to help other students or sometimes adults using their helping skills. Therefore, it is expected that peer support will have significant effect on students' adaptation to university life.

The population consists of 340 first year students receiving education in the departments of nursing, health management, social services, nutrition and dietetics, physiotherapy and rehabilitation at Necmettin Erbakan University Faculty of Health Sciences located in the province of Konya. The sample of the study consisted of 274 students who voluntarily participated in the study.

The data were collected between the dates 23 May 2016 and 3 June 2016. The data were collected using the socio-demographic information form containing the characteristics of the participants; in order to measure the situation of nursing students helping each other, the peer support scale developed in 2007 by Chien-Lin Kuo et al. and tested for validity and reliability in Turkish in 2012 by Çalışkan and Çınar, and in order to measure the adaptation of university students to the university in its personal, social and academic aspects, the university life adaptation scale developed by Aslan in 2015. High general total scores of the scales show that peer support and university life adaptation levels are high.

This study was approved by the Ethics Board of M.F. of Medicine with reference number of 14567952-050. Participants' verbal consents were taken, and the permissions for usage of the scales used in the study were obtained from the authors who conducted the studies of validity and reliability in Turkish. The data were evaluated within 95% confidence interval, and significance was evaluated at $p<0.05$ level. Numbers, percentages, averages, one-Way ANOVA, pearson correlation analysis and regresyon analysis have been used in assessing the data.

This study was conducted with the aim of determining the effect of peer support on adaptation to university life in the first year students of the faculty of health sciences. Especially the first year of university education is the most challenging period of adaptation process due to the problems that students experience. When the problems most frequently encountered by students just starting the university were ordered, problems regarding their classes took the first place by 41.6%, socio-cultural problems took the second place by 38.7%, and economic problems took the third place by 37.6%.

The mean total score of the Adaptation to University Life Scale was found to be 216.78 ± 32.15 . Considering that the lowest and highest scores that can be gained from the scale are 132 and 289 respectively, it was found that the adaptation to university life levels of the students were higher than the average. When the relationship between the students' personal characteristics and adaptation to university life total scale and sub-dimensions was analyzed, the differences in adaptation to university life total scale and personal adaptation and social adaptation sub-dimensions in terms of the students' departments were found statistically significant ($p<0.05$). It was found that the university life adaptation levels of the first year students of the Faculty of Health Sciences were high. The mean adaptation to university life score of the nursing students was higher than those of the students of other departments.

The mean score of "the Peer Support Scale" was found to be 47.24 ± 10.27 . Considering that the lowest and highest scores that can be gained from the scale are 17 and 68 respectively, it was found that the peer support levels of the students were higher than the average. The highest score belonged to the physical help sub-dimension. Academic and emotional help sub-dimensions had similar scores.

A positive correlation was found between the adaptation to university life scale and the sub-dimensions of the peer support scale. As a result of the regression analysis, it was found that 20% of the total variance regarding adaptation to university life was explained by peer support. A positive relationship on the level of 45.7% was found between adaptation to university life and peer support. Many studies in the literature support the finding of this study. Receiving the support peer groups becomes highly important in the university adaptation process of first year students. Peer support will create the means for easier completion of this difficult transition process.